

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Τμήμα Διοίκησης & Προσωπικού
τηλ. 2106419332

Αθήνα, 14-6-2021

Αριθ. Πρωτ.: 3974

Αρ. Γνωμοδότησης: 17

Προς

Την κ^α Γενική Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής
του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη

ΘΕΜΑ: πεδίο εφαρμογής του ευεργετικού υπολογισμού των ημερών κράτησης κατά το άρθρο 105§7 εδ. τελευτ. του προϊσχύσαντος Ποινικού Κώδικα (αναφορικά με αξιόποινες πράξεις τελεσθείσες πριν και μετά την 1-7-2019)

Επί του ερωτήματος που διατυπώνεται στην αναφορά του Διευθυντή του Καταστήματος Κράτησης Άμφισσας, την οποία μας διαβιβάσατε με το υπ' αριθμ. πρωτ. 6564/22-4-2021 έγγραφό σας, ζητώντας να γνωμοδοτήσουμε επ' αυτού, η κατά το άρθρο 25§2 Ν.1756/1988 (Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών) γνώμη μας είναι η ακόλουθη:

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 105§7 εδ. τελευτ. του προϊσχύσαντος ΠΚ «ο ευεργετικός υπολογισμός...λαμβάνεται υπόψη εκτός από την υφ' όρον απόλυση και για τη λήξη της έκτισης της ποινής, τη μετατροπή της σε χρηματική ποινή ή κοινωφελή εργασία ή την αθροιστική

έκτιση των ποινών». Στην Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 4322/2015, με το άρθρο 6§4 του οποίου αντικαταστάθηκε η παράγραφος 7 του άρθρου 105 ΠΚ, σημειώνεται ότι «στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 7 αποσαφηνίζεται το ζήτημα του ευεργετικού υπολογισμού της ποινής, ο οποίος πλέον είναι καθολικός, δηλαδή προσμετράται και στη λήξη ποινής, τη μετατροπή και την αθροιστική έκτιση των ποινών» (βλ. Λ. Μαργαρίτη/Ν. Παρασκευόπουλου/Γ. Νούσκαλη, Ποινολογία, 2020, σελ. 676-677). Επομένως, ο χαρακτήρας της εν λόγω διατάξεως είναι προφανώς διευκρινιστικός, καθώς δεν εισάγει νέα ρύθμιση αλλά αποσαφηνίζει (=καθιστά σαφές, ξεκάθαρο, κατανοητό, βλ. Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών, επιμ. Χρ. Χαραλαμπίκη) την καθολικότητα του ευεργετικού υπολογισμού της ποινής. Στον ισχύοντα από 1-7-2019 Ποινικό Κώδικα (Ν. 4619/2019) δεν έχει περιληφθεί τέτοια διάταξη στο αντίστοιχο άρθρο 105 Β, ενώ και στην Αιτιολογική Έκθεση δεν υπάρχει κάποια ειδική αναφορά για την απάλειψη αυτή, όμως επισημαίνεται ότι στο νέο ΠΚ πραγματοποιείται «αποκάθαρση» των σχετικών διατάξεων (βλ. Αιτιολ. Έκθ. σχ. ΠΚ), είναι δε εμφανές ότι ο νέος ΠΚ συστηματοποιεί και εξορθολογίζει τις αντίστοιχες προϊσχύουσες ρυθμίσεις, που συχνά προέρχονταν από επιμέρους αποσπασματικές τροποποιήσεις (βλ. Λ. Μαργαρίτη/Ν. Παρασκευόπουλου/Γ. Νούσκαλη, όπ. παρ. σελ. 668, 673). Στο πλαίσιο αυτής της αναμόρφωσης του Ποινικού Δικαίου, είναι εύλογη η «απόσυρση» της διατάξεως του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 7 του άρθρου 105 προϊσχ. ΠΚ, αφού η χρησιμότητα τέτοιων αποσαφηνιστικών διατάξεων είναι μάλλον αμφισβητήσιμη. Εξάλλου, με το νέο ΠΚ ο Έλληνας νομοθέτης καταργεί τη μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινής σε χρηματική και εισάγει την κοινωφελή εργασία αφενός ως κύρια ποινή (άρθρα

55 και 81 ΠΚ) και αφετέρου ως μορφή μετατροπής της φυλάκισης στο στάδιο της επιμέτρησης (άρθρο 104 Α ΠΚ) και στο στάδιο της έκτισης, σε συνδυασμό με την υπ' όρον απόλυση (άρθρο 105 Α ΠΚ) (βλ. Στ. Παύλου/Κ. Κοσμάτου, Οι κυρώσεις στον νέο Ποινικό Κώδικα, 2020, σελ. 50 επ.), έστω και αν, δυνάμει του άρθρου 98 Ν. 4623/2019, έχει επιβληθεί αναστολή ισχύος των διατάξεων περί κοινωφελούς εργασίας (ως κύριας ποινής και ως μορφής μετατροπής). Από τη διατύπωση του άρθρου 105 Α ΠΚ περί της προϋποθέσεως πραγματικής εκτίσεως του ενός δεκάτου της ποινής συνάγεται το ασφαλές συμπέρασμα ότι στη μετατροπή της φυλάκισης σε παροχή κοινωφελούς εργασίας είναι δεδομένη η λήψη υπόψη του ευεργετικού υπολογισμού των ημερών κράτησης (πρβλ. ΤριμΕφΠλημΑθ 4281/2019, ΠοινΔικ 2019, 1368 και Στ. Παύλου/Κ. Κοσμάτου, όπ. παρ. σελ. 232). Αναφορικά δε με τη λήξη της έκτισης της ποινής και την αθροιστική έκτιση των ποινών, a fortiori ισχύει ο (καθολικός) ευεργετικός υπολογισμός, αφού, στις εν λόγω περιπτώσεις, αυτός θα αποτελεί το μοναδικό «ευεργέτημα», ενώ στην περίπτωση της απόλυσης υπό όρο (που από μόνη της συνιστά θεσμό ελαστικότητας της υλοποιημένης ποινής) ο ευεργετικός υπολογισμός λειτουργεί ως δεύτερο (πρόσθετο) «ευεργέτημα».

Υπό το πρίσμα της προηγηθείσας ερμηνευτικής προσέγγισης, ο ευεργετικός υπολογισμός της ποινής, προβλεπόμενος σε επιμέρους ισχύουσες διατάξεις (άρθρα 46, 35§8 Σωφρ. Κωδ. [Ν. 2776/1999], 105 Β § 4 ΠΚ κλπ), εξακολουθεί, μετά την 1-7-2019, να είναι καθολικός, δηλαδή να προσμετράται και για τη λήξη της έκτισης της ποινής, την αθροιστική έκτιση των ποινών και (όταν αρθεί η κατ' άρθρον 98 Ν. 4623/2019 αναστολή) την μετατροπή της ποινής φυλάκισης σε κοινωφελή εργασία.

Εκ περισσού, σημειώνεται ότι, αναφορικά με τις περιπτώσεις έκτισης ποινών επιβληθεισών για αξιόποινες πράξεις τελεσθείσες μέχρι την 30-6-2019, ισχύουν οι γνωστές παραδοχές περί εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 2§1 και 465 ΠΚ και ως προς την («αποσαφηνιστική») διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 7 του άρθρου 105 προΐσχ. ΠΚ (πρβλ. ΓνωμΕισ ΑΠ 5/2019 [Δ. Παπαγεωργίου], ΠοινΧρ 2019, 546 και ΠοινΔικ 2019, 991 και Αρμ 2019, 589 με σχόλιο Ι. Ναζίρη, Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, Η μεταβατική διάταξη του άρθρου 465 ΠΚ – Το διαχρονικό δίκαιο στο χώρο επιμέτρησης και έκτισης των ποινών, ΠοινΔικ 2019, 937-938, και Ι. Ναζίρη, Διαχρονικό Ποινικό Δίκαιο, 2020, σελ. 43 επ.).

Ο Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου
Δημήτριος Παπαγεωργίου

ΚΟΙΝΟΠΟΙΕΙΤΑΙ:

- 1) Υπουργείο Δικαιοσύνης
- 2) κ.κ. Εισαγγελείς Εφετών της χώρας και δι' αυτών στους κ.κ. Εισαγγελείς Πρωτοδικών της περιφέρειάς τους